

dicunt periisse de mundo Ecclesiam, quando nec inclinari potest? »

751. V. *Ex ratione theologica*. Nam — 1) Ecclesia instituta fuit a Christo, ut eius missionem in terris continuaret ad sanctificationem et salutem animarum (n. 482. seqq.). Ergo tamdiu durare debet, quamdui sunt homines salvandi per Christum, seu usque ad finem saeculorum; ita ut omnibus ac semper Christus sit via, veritas et vita. Atqui nisi perduraret *vere indefectibilis*, non posset suum finem proseQUI, suamque missionem continuare. Ad id enim requiritur ut homines possint ad eam accedere ad salutem per ipsam obtainendam: adeoque necesse est ut Ecclesia sit agnoscibilis uti vera Ecclesia Christi (n. 462.). Sed si vel in una ex suis proprietatibus aut dotibus deficere quandoque posset, Ecclesia non est agnoscibilis. Id autem multiplicitate probari potest: ut aliquid innuamus, dicimus id patere ex intimo nexu, quo ea quae Ecclesiam constituunt aut eius constitutionem consequuntur, invicem colligantur. Fac enim, ex gr., pereat visibilitas; iam peribit apostolica successio, quae ex illa dependet, adeoque et unitas. Fac pereat apostolicum regimen; iam cessabit principium efficiens unitatis, nec amplius Ecclesia erit societas: quod si aliud regimen substituas, iam non erit ea societas quam Christus instituit. Fac pereat infallibilitas; iam desinet extrinsecum principium unitatis fidei. Protestantes dicunt Ecclesiam deficere posse quoad fidem. Sed si hanc tollas aut mutes, subvertis radicale germen animae Ecclesiae; et quid fieri de sanctitate, quando id deest quod dicitur initium et radix totius iustitiae? Haec quisque proseQUI potest.

2) Si Ecclesia *quandoque* deficere posset, nullo tempore posset suam missionem et auctoritatem efficaciter exercere. Nam si antecedenter constaret posse missionem Ecclesiae vel penitus concidere, vel saltem interrumpi, iam nullius ponderis redderetur, seu nulla foret eius practica vis. Omnis namque refractarius statim diceret defecisse vel corruptam esse missionem Ecclesiae; adeoque non esse amplius ei fidem habendam, nec ei parendum. Sane id confirmat exemplum Novatorum, qui ex ea suppositione ita se gesserunt, et commenti sunt missionem extraordinariam.

752. SCHOLION. Obiectiones fere omnes partim in hoc articulo praecipua sunt, partim eadem sunt ac illae quae contra unitatem regiminis et catholicitatem urgeri solent. Una tamen est, quae ex synagoga petitur, et cui praestat paucis respondere. *Dicunt ergo I.*: Synagoga Judaeorum saepe defecit; ergo et Ecclesia deficere potest — *Prob. antec.* — 1) quia tempore Moysis, Aaron cum toto populo adoravit vitulum (Exod. XII. 4.) — 2) tempore Heliae, quando conquerebatur (III. Reg. XIX. 4.), dicens: « Derelictus sum ego solus, et quaerunt animam meam, ut auferant eam » — 3) Idem accidit tempore Isaiae et Jeremiae (Is. I. 7.; Jer. II. 13.): quod confirmatur ex illis (Paral. XV. 3.): « Transibunt multi dies in Israel absque Deo vero, et absque sacerdote doctore, et absque lege ».

Resp. 1) quidquid sit de *antec.*, neganda est consequentia. Et enim non de synagoga, sed de Christi Ecclesia dictum est: « portae inferi non praevalebunt adversus eam » — 2) Sed negari etiam debet *antec.* Sane *quoad 1um*, pars synagogae et non tota synagoga defecit in fide tempore Moysis; nec enim defecit ipse Moyses, nec Levitae et Sacerdotes; unde etiam (Num. III. 39.) dicitur: « Videns ergo Moyses populum, ait: si quis est Domini, iungatur mihi. Congregatique sunt ad eum omnes filii Levi. Erant autem filii Levi viginti duo millia ». — *Quoad 2um*, et *3um* recolendum est, tempore Heliae, Isaiae et Jeremiae duo regna pertinuisse ad Synagogam; regnum Juda, quod duabus, et regnum Israel, quod reliquis decem tribibus constabat. Alterum quidem ad idolatriam deflexit; non ita tamen, ut nulli fuerint verum Deum adorantes; unde cum Helias putaret se esse relictum solum, respondit ei Deus (III. Reg. XIX. 18.): « Dereliqui mihi in Israel septem millia virorum, quorum genua non sunt incurvata ante Baal ». Regnum vero Judae diversas subiit vicissitudines, pro diversis, quos habuit, Regibus, bonis aut malis; usque tamen ad captivitatem Babyloniam semper perseveravit usus Sacrificiorum iuxta legem Mosaicam, uti liquet ex illis (II. Mach. I.): « cum in Persidem ducerentur Patres nostri, Sacerdotes, qui tunc cultores Dei erant, acceptum ignem de altari occulte absconderunt in valle, ubi erat puteus altus, et siccus ».

753. II. *Dicunt*: saltem synagoga tota cum suis caeremoniis

expiravit tempore Christi: et tamen perpetuae permanentiae promissiones ei factae videbantur. Ergo pariter deficere potest Ecclesia Christi.

Resp. 1) Cessavit quidem synagoga tempore Christi, quatenus tunc repudiata fuit cum suis caeremoniis et sacrificiis, et in eius locum successit Ecclesia Christi. « Cum in lege et prophetis, inquit Maldonatus (in illud “ nolite putare quoniam veni solvere legem,” etc.), quatuor essent partes, promissa et vaticinia; praecelta decalogi; caeremonalia; iudicialia: Christus omnia complevit promissa et vaticinia, exhibendo quae promissa quaeque praedicta erant; praecelta decalogi moralia melius interpretando; caeremonalia, quae per caeremonias significabantur exhibendo, ut pro circumcisione carnis baptismum et circumeisionem cordis; iudicialia, quia praemia et supplicia corporea et temporalia in spiritualia, et aeterna commutavit. Quo ergo modo legem abrogavit? Non solvendo, sed implendo; non violando, sed perficiendo, sicut pictor, ut Theophylactus ait, inchoatae et extremis tantum linearimentis adumbratae imagini, dum extremam apponit manum, et colores adhibet, priorem imaginem abolet, novam inducit. Abolet autem non dissolvendo, sed absolvendo; non delendo, sed perficiendo ».

2) Ex promissionibus factis synagogae, aliae ipsi *ut tali* factae sunt et in ea implenda: uti, ex. gr., promissio felicitatis temporalis prout populus servaret aut transgrederetur legem: aliae factae ipsi sunt, prout figura erat Ecclesiae Christi, et in hoc implenda: uti, ex. gr., promissio aggregationis gentium in eam, et aliae huiusmodi. Unde S. Augustinus (de Civ. Dei, l. 7. c. 6. n. 1.) ait: « Quando ei [sacerdotio Aaronico] aeternitas promissa est, non ipsi umbrae ac figurae, sed ei quod per ipsam adumbrabatur figurabaturque, promissa est ». Certe si in aliquibus testimoniorum indefectibilitas ecclesiae Judaicae promitti videtur, in aliis plurimis eadem intra quosdam limites circumscribitur. At nullus est textus limitans indefectibilitatem, quae passim promittitur Ecclesiae Christi.

3) Quare merito, concludit Becanus (Man. Controv. l. 1. cap. 3. n. 47.), ex eo quod repudiata fuit synagoga non sequi, Ecclesiam Christi similiter esse repudiandam: « imo contrarium sequitur.

Primo, quia Synagogam reprezentabat ancilla Abrahæ, quae fuit repudiata: Ecclesiam vero uxor Abrahæ, quae non fuit repudiata. Secundo, Synagoga praeterea fuit repudiata, quod neque perfecta esset neque sufficiens ad salutem, iuxta illud (Heb. VII. 19.): “ Nihil ad perfectum adduxit lex... ” At Ecclesia Christi est perfecta et sufficiens ad salutem... Unde Augustinus (in Ps. LXXIII.) “ sacramenta, inquit, novi Testamenti dant salutem: sacramenta veteris Testimenti promiserunt Salvatorem.” Tertio, Synagoga continebat umbram futurorum (Heb. X. 1.): Ecclesia continet lucem, quae est Christus (Jo. I. 9.). At umbra necessario deficit, accidente luce: debuit ergo cessare synagoga cum sacrificiis Mosaicis, quando venit Ecclesia cum Christo. Quarto, synagoga erat instituta pro servis, Ecclesia pro filiis: at servi accipiunt temporalem mercedem a suis dominis, et sic dimittuntur: filii autem succedunt in perpetuam haereditatem. Quod insinuat Apostolus (Gal. IV. 30.): “ Eiice ancillam et filium eius. Non enim haeres erit filius ancillæ cum filio liberae ” ».

ARTICULUS SEXTUS

An et qualis auctoritas Christi Ecclesiae sit tribuenda.

§ I.

Exponitur status quaestionis.

754. Quae ad Ecclesiae potestatem pertinent, immediate inferuntur ex iis quae in praec. disputatione statuimus, praesertim ubi veram hierarchiam et rationem societatis perfectae Ecclesiae vindicavimus. Iuverit tamen, sive ad plenitudinem doctrinae, sive ad aliquos errores convellendos, directe agere de potestate Ecclesiae, statuendo saltem principia, eorum applicatione ad diversa obiecta Canonistis relieta.

755. « Duplex est », inquit D. Thomas (2-2. q. 39. a. 3.), « spiritualis potestas; una quidem sacramentalis, alia iurisdictionalis.